

Олександр Вітів
студент гр. ФПФМ-11,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Віктор Русін

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Дослідження сучасного стану функціонування пенсійної системи України засвідчує, що у 2022 році видатки Пенсійного фонду України склали 590,1 млрд грн, що перевищило видатки у 2021 році на 69,2 млрд грн або на 13,3%. 0,8 млрд грн було витрачено на надання щорічної разової грошової допомоги ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України. На фінансування житлових субсидій та пільг для 2643,4 тис. громадян було виділено 6,4 млрд грн з Державного бюджету України [1].

На виплату пенсій у 2022 році було витрачено 574,3 млрд грн, видатки на житлові субсидії та пільги становили 6,4 млрд грн, а відповідно до постанови Кабінету Міністрів України було виплачено щорічну разову грошову допомогу ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань у розмірі 0,8 млрд грн. Інші видатки склали 8,6 млрд грн, з них 2,5 млрд грн було витрачено на оплату послуг з виплати та доставки пенсійних виплат, а 6,1 млрд грн – на адміністративні витрати, пов'язані з виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду України [1].

У 2022 році видатки, які покривалися власними коштами, були фінансово забезпечені на рівні 100,1%, що на 9,1% вище, ніж у 2021 році. У порівнянні з 2021 роком, у 2022 році загальні доходи збільшилися на 108,6 млрд грн, що становить зростання на 21,2%. У структурі загальних доходів, власні доходи склали 403,9 млрд грн (65,1%), з них 209,3 млрд грн (33,7%) виділені з Державного бюджету для фінансування пенсійних програм, 6,4 млрд грн (1,1%) виділені для виплати житлових субсидій та пільг, а також 0,8 млрд грн (0,1%) виділені для щорічної разової грошової допомоги ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань [1].

Отже, в Україні доцільно зробити вибір на користь багаторівневої пенсійної системи, яка включатиме різні рівні та складові. Це підтримується широкою практикою в інших країнах. З огляду на це, реформування пенсійної системи в Україні можна розглядати в контексті трьох напрямків:

– Реформування солідарної системи передбачає перегляд правил і умов отримання державної пенсії на основі збалансованих фінансових можливостей країни. Підвищення віку виходу на пенсію, зміна порядку індексації пенсій та модернізація системи внесків можуть бути одними з можливих заходів.

– Створення обов'язкової накопичувальної системи означає впровадження системи, в рамках якої громадяни зобов'язані вносити внески до пенсійного фонду, які накопичуються на особистих рахунках. Це дозволить громадянам мати додаткову пенсійну підтримку, яка належатиме від внесків та прибутковості фонду.

– Розвиток добровільної накопичувальної системи означає стимулювання громадян власноручно зберігати індивідуальні пенсійні накопичення через добровільні пенсійні програми та інструменти. Це може включати додаткові пенсійні фонди, інвестиційні продукти або інші форми накопичень.

Впровадження трирівневої пенсійної системи дозволить створити більш стійку та ефективну систему пенсійного забезпечення, яка враховуватиме різноманітні потреби та можливості громадян. Процес реформування повинен бути здійснений з урахуванням вітчизняних особливостей та з метою забезпечення стійкості та соціальної справедливості у пенсійній системі країни.

Успішне здійснення реформування пенсійної системи передбачає формування економічних передумов, серед яких можна виділити такі аспекти:

– Стабільна економічна ситуація. Необхідно забезпечити стійкий економічний розвиток країни, що включає збалансовані фінанси, ріст валового внутрішнього продукту і стабільність у сфері зайнятості. Це створить основу для фінансової стійкості пенсійної системи та забезпечить достатні ресурси для пенсійних виплат.

– Ефективне управління пенсійними фондами. Важливо мати ефективну систему управління пенсійними фондами, яка гарантує високу рентабельність та надійність інвестицій. Це забезпечить збільшення активів фондів і забезпечить стійкість фінансування пенсійних виплат.

– Ефективне розподілення ресурсів. Важливо забезпечити ефективне розподілення ресурсів між різними рівнями пенсійної системи. Це може включати встановлення адекватних лімітів та правил для пенсійних виплат на кожному рівні, забезпечення соціальної справедливості та захисту найбільш вразливих категорій населення.

– Сприяння розвитку додаткових накопичувальних програм. Необхідно створити стимули для громадян щодо участі в додаткових накопичувальних програмах, таких як індивідуальне пенсійне страхування або професійні пенсійні плани. Це дозволить збільшити пенсійні накопичення громадян і зменшити навантаження на солідарну пенсійну систему.

– Забезпечення підтримки соціально вразливих груп. При реформуванні пенсійної системи слід враховувати інтереси та потреби соціально вразливих груп населення, зокрема людей з низькими доходами, працівників з особливими умовами праці, жінок та інвалідів. Важливо забезпечити їм адекватні пенсійні виплати і захист від бідності.

Ці передумови допоможуть створити стійку, справедливу та ефективну пенсійну систему в Україні, яка забезпечить достойний рівень життя для майбутніх поколінь громадян.

Список використаних джерел:

1. Звіт про роботу та виконання бюджету Пенсійного фонду України у 2022 році. К., 68 с.